

ਬਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ ਸੀ. ਜੇ., ਵੀ. ਕੇ. ਬਾਲੀ ਅਤੇ ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਜੇ.

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

Crl. ਏ. ਨ. 1995 ਦਾ 312/DB

19 ਅਗਸਤ, 2004

ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1985 - ਐਸ. ਐਸ. 18 ਅਤੇ 50 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਬਾਰਦਾਨੇ ਤੋਂ ਅਫੀਮ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ - 1985 ਦੇ ਐਸ. ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੇਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਲੇਖ, ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੈਗ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ ਸ਼ੱਕੀ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ - ਇਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ - ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਤੱਥ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ - ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ FSL ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ—FSL ਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਓਵਰਰਾਈਟਿੰਗ—ਇਸਤਗਾਸਾ ਆਪਣੇ 5 ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ—ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ—ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਅਤ-ਗਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਫਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲੇਖ, ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬੈਗ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ

ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ, ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਯਾਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਪਰਾ 20)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(ਪਰਾ 21)

ਅੱਗੋਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਦੰਡ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸਹੀ ਕੇਸ ਜਾਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਰਥਕ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਫਾਇਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਨਮੂਨਾ 24 ਜਾਂ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 22 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, 1992, ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 27 ਅਤੇ 31)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਤੱਥ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਬੰਧਤ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 34)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਐਫਐਸਐਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ

ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ (Swarnjit Singh, ਇਸ (ਭੈਲੋ) ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਰਿਹਾ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਾਜ਼ਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 40 ਅਤੇ 41)

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਟੀ.ਪੀ.ਐਸ

ਚਾਰੂ ਤੁਲੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ
ਨਿਰਣਾ

ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ, ਜੇ.

(1) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੋਹਨਪਸਿੰਘ (ਤਰਜੀਹੀ) ਅਧੀਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮਿਤੀ 11 ਜੁਲਾਈ, 1995 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਕੈਬੋਵੀਆਕਰ ਅਪੀਲ। 1,00,000 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਸੀ / ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 29 ਅਗਸਤ, 1997, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

ਨੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟੈਂਸ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਧਾਰਾ 41, ਧਾਰਾ 42 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 43 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 'ਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਓ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਟ੍ਰੇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏਆਈਆਰ 1994 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 1872, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਰਿਕਵਰੀ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ.

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਪੱਪੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ , 1997 (1)
ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ.ਕੇਸ 297 (ਐੱਚ.ਸੀ.) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ
ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਤਾਂ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚੋਂ
27 ਬੇਰੀਆਂ ਭੁੱਕੀ ਦੀਆਂ 40 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਦੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈਆਂ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ
ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਸੀ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਪੁਲਿਸ-ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅੰਸ਼ਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ ਸਈਅਦ ਉਮਰ ਸਈਅਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, 1995 (2) ਹਾਲੀਆ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ (ਸੀਆਰਐਲ) 388 ਅਤੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 1969 (19) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1) ਸਾਰੇ ਇੰਡੈਕਸਾ ਕ੍ਰਿਮਨਲ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 502, ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, ਜੇ.ਟੀ. 1996(1) ਐਸਸੀ 480, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਸ਼ਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ:-

ਬਨਾਮ ਪਣਜੀ ਗੋਆ ਰਾਜ 1995(2) ਆਰਸੀਆਰ 599 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਾਂ , ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। "।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, 1997 (2) ਹਾਲੀਆ ਸੀਆਰ 798 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਭਾਵ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅੱਗੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ m ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ (ਜੋ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਇੱਕ

ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ. ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ। ਸਈਅਦ ਉਮਰ ਸਈਅਦ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।”

i

(2) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2003 ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 399(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ 25 ਫਰਵਰੀ, 2004 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਬਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ, ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2004 ਨੂੰ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:-

“ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਟੀ.ਪੀ.ਐਸ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਫਤਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਮੁੱਖ ਜੱਜ) ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਇਸ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਕੀ ਦੋ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬੁੱਧਵਾਰ ਮਿਤੀ 12 ਮਈ, 2004 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤਿੰਨ ਪੇਪਰ ਬੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰੇ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ

ਅਪੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

(4) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਸਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ। ਸੈਂਸਰ ਉਮਰ ਸੱਯਦ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1), ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਬੈਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਖੋਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਸਮੇਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਹਾਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ.

(1) 1995 (2) RCR (Crl.) 388 = 1995 (3) SCC 610

ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:-

- (a) ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਮੋ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- (b) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ/ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਸਾਬਕਾ. ਡੀਐਲ ਤੋਂ ਸਾਬਕਾ D.4, ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- (c) ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਲਬੰਦ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਮਲਖਾਨਾ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ, ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।
- (d) ਪੀਡਬਲਯੂਐਲ ਐਸਆਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਲਖਾਨਾ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- (e) ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (s) Intcorderirto1€ਜਾਂਚਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ

ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(b) ਰੱਕਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥ। **PB** ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਬਕਾ. **PB/1** ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਏ.ਐਸ.ਆਈ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਚਵਿੰਡਾ ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਲਾਵਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀ ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ.-02-9739 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਸ.ਪੀ.ਓ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਚੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਅਨੁਸਾਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਪਾਰਟੀ ਪਿੰਡ ਚਵਿੰਡਾ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਰ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮੋਹਨਾ ਪੁੱਤਰ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜੱਟ, ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਚਵਿੰਡਾ ਕਲਾਂ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਬੋਚ ਲਿਆ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸ.ਆਈ.ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਕਲਪ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇ ਬਾਰਦਾਨੇ 'ਚੋਂ ਸੀਸੇ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਚ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਇਸ ਦਾ ਵਜ਼ਨ 13 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ। ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ 10 ਗ੍ਰਾਮ ਕੱਚ ਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀ ਡੱਬੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟੀਨ ਵਿੱਚ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਏ. ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਡੀ.ਐਸ. ਰੁਕਕਾ ਸਾਬਕਾ ਦੀ ਸੁਪਰ ਸਬਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਸੀ। ਪੀਬੀ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਲੋਪੋਕੇ ਦੇ ਮੋਹਰੀਰ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(c) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੱਤ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਐਸ.ਆਈ., ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 1 ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਦੇ ਏ.ਐਸ.ਆਈ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। **PW 3 MHC** ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ **PW 4**, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਜਿਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.5, ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਸੀ

ਦੇ 'ਐਨ.ਐਸ.' ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਮੂਨਾ ਐਮ-29 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ. ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਨੂੰ ਪੀ.ਐਫ. ਪੀ.ਐਚ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਕੈਨਿਕ ਐਸਿਡ ਅਤੇ 4.25 ਮੋਰਫਿਨ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

Mohan Singh v. State of Punjab 315
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

(d) ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਡੀਡਬਲਯੂ 1 ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਮਾਰਕ ਡੀਐਲ ਤੋਂ ਡੀ4 ਅਤੇ 'ਐਕਸ. D. 1 ਡਾਕ ਰਸੀਦਾਂ। ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਰਾਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡੀਡਬਲਯੂ 4 ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਾਮੱਗਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਮੂਨਾ 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਕੋਲ ਮੈਮੋਜ਼ ਐਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। DW 4/1 ਅਤੇ Sx. DW 4/2. ਡੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪੀਸੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਭਗਤਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ।

(e) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਈਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੈਚ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਪੱਪੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (3) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਪੋਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ ਤੋਂ ਲੈ ਜਾਵੇ।

(2) 1997 (1) ਸੀਸੀ ਕੇਸ 297

(3) 1997 (2) ਆਰਸੀਆਰ 798

ਦੇਰੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ। ਪੂਰੀ ਪੋਸ਼ਕਸ਼ ਉਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੰਸ਼ਕ ਪੋਸ਼ਕਸ਼ ਉਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਗਜ਼ਟਿਡ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੈਚ ਨੇ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਐਚ ਆਰਿਆਣਾ (4) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੀਆਨੋਹਰ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (5) ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਇਹ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਜੋ ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਣਾ

ਚਾਹੇ ਉਹ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੇਰੀ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਸੈਯਦ ਉਮਰ ਸੱਯਦ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(10) ਇਕ ਹੋਰ (ਇਸ ਐਲ.ਆਈ.ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਟੇਫਕੇਸ 1 ਵਿਚ ਗੁ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਬੈਚ ਨੇ ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ (ਸੁਪਰਾ), ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ), ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬੈਚ ਨੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਕਾ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਮ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪਣਜੀ ਗੋਆ (6) ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਉੱਥੇ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਸੀ

(4) 1996 SCC (Crl.) 266 = 1996 (1) ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 502

(5) JT 1996(1) SC 480

(6) 1995 (2) ਆਰਸੀਆਰ 599

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਬੈਚ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇੱਕ, ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਚਪੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਪਿਰਥੀ ਚੰਦ, (7) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲਾਭ ਸਿੰਘ (8) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਲੀ ਮੁਸਤਫਾ ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਮੂਸਾ ਬਨਾਮ ਕੋਰਲਾ ਰਾਜ (9), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਗਠਿਤ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੈਯਦ ਮੁਹੰਮਦ 'ਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਸੈਯਦ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ (10) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।)

(11) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰਕ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਠੋਸ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨਾ, ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਾਰਾ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਧਾਰਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

(1) ਜਦੋਂ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ oira du l ly

Mohan Singh v. State of Punjab 317
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- (7) 1996 SCC (Cri.) 210
- (8) (1996) 5 SCC 520 = 1996 SCC (Cri.) 1036
- (9) (1994) 6 SCC 569 = 1995 SCC (Cri.) 32
- (10) 1999 (6) SCC 172

ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

- (2) ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ।
- (3) ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ, ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੋਜ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਪਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲੇਖ ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਆਰਟੀਆਈ ਸੀਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- (4) ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿੱਲ-ਮੱਠ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਨਤੀਜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਪਾਅ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਭੈੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਬੱਦਲਾਂ ਹੇਠ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਢਾਹ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ

ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ. ਇੱਕ ਅਨੁਚਿਤ ਟ੍ਰਿ' ial ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰੇਗੀ।

- (5) ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲੱਭਣਾ, ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
- (6) ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।
- (7) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (8) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਠਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇ।
- (9) ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਨਸ਼ਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (10) ਅਲੀ ਮੁਸਤਫਾ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਰਥੀ ਚੰਦ ਕੇਸ ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ

ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ”

(12) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ @ਠਾਕੁਰੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (11), ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਚੁਣਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਉਪਲਬਧ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ। ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਚੋਣ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ। ਸਾਡੀ ਨਿਮਰ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ **Cons I ti itutional** ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਭਿੰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਸ਼ੱਕੀ) ਦੀ ਲੋਟ ਖੋਜ ਧਾਰਾ 50 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

(11) ਜੇਟੀ 2004 (1) ਐਸਸੀ 597

ਚੋਣ, ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੀਆਈਐਸ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਰੀਲ.

(13) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੰਵਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਵਾਹਨ, ਡੱਬੇ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਵੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸੂਲੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੱਥ ਵਿੱਚ.

(14) ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ

ਅਤੇ! ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੰਵਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਚ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੰਵਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਹਿਲੂ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅੰਸ਼ਕ ਜਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਪੇਸ਼ਕਸ਼) ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ। ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਰਥੀ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰੀਆ ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਲੀ ਮੁਸਤਫਾ ਅਤੇ ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ। ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਈਅਦ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਲੀ ਮੁਸਤਫਾ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਖੋਜ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਖੋਜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰਨ ਮਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(15) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਰੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 29 ਅਗਸਤ, 1997 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ।

(16) ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਹੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਦੇ ਐਸ.ਆਈ ਧਰਮ

Mohan Singh v. State of Punjab 321
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਕੱਚੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸਦਾ ਸਿਰ. ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਕਤ ਬੈਗ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੈਗ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਖੋਜ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ *ਇੰਟੀਗਰਾ ਨਹੀਂ* ਹੈ ਅਤੇ ਨਮਦੀ ਫਰਾਂਸਿਸ ਨਵਾਜ਼ਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (12) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਈਜੀਰੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕ ਫਲਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਕੋਲ ਦੋ ਹੈਂਡ ਬੈਗ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬੈਗ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੈੱਕ-ਇਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਬੈਗ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਟੈਟਨਸ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ 153 ਡੱਬੇ ਪਾਏ ਗਏ। ਉਕਤ 153 ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 152 ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਂਪੂਲ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਇੱਕ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਾਊਡਰ ਵਾਲਾ ਪੋਲੀਥੀਨ ਪੈਕੇਟ ਕਾਲੀ ਚਿਪਕਣ ਵਾਲੀ ਟੇਪ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਕਰੀਬ 180 ਗ੍ਰਾਮ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਹੋਰੋਇਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ:-

“ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਸਾਢੇ ਪੜਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੇਖ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਔਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸਿਰਫ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਏ ਹਨ।

ਖੋਜ ਦਾ ਸਮਾਂ. ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਲੇਖ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਲੇਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੜਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਏਹੋਡਬੈਗ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਲੇਖ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਵੇਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ

ਕੋਈ ਲੇਖ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਹੈਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਖੋਜ 'ਤੇ, ਅਪਰਾਧਕ ਲੇਖਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਸੀ ਅਤੇਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀਮਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ।"
(ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜ਼ੋਰ)

(17) / ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਲੇਮਾ ਤੁੰਬਾ ਬਨਾਮ ਐਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਾਅਦ , (13) ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਸ਼ਾ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਲਾਈਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਸਟਮ ਚੈਕਿੰਗ ਕਾਊਂਟਰ 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਬੈਗ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਬੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੈਗ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

“ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, 1999(4) SCC 595 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਜੇ.ਟੀ. 1995(9) ਐਸ.ਸੀ. 308, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੁੱਕੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੈਗ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੋਰੋਗ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈਰੋਇਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(18) ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੰਵਰ ਦੇ ਕੇਸ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਲੇਮਾ ਤੁੰਬਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਇਮਾਰਤਾਂ, ਵਾਹਨਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। , ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੋਜ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਾਹਨ, ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ, ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ, ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(19) 1 ਏਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 150/ਵਿੱਚ exjThesiexpressioni""ਵਿਅਕਤੀ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਖਤ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਤੰਗ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 50 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਹੈ

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਬਹੁਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਕਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਕ

Mohan Singh v. State of Punjab 325

(Swatanter Kumar, J.) (F. B.)

ਤਾਰਕਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਟੈਟਿਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਪਛਾਣਨਯੋਗ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਸਲ ਧਾਰਣਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ "ਵਿਅਕਤੀ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ/ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਪਰੀਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(20) The possession is an visible control and ihust the person's persons 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਬੈਗ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਬਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੀਬੀਆਈ ਬੰਬਈ (III), (14) ਦੁਆਰਾ ਸਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ:-

“ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਚੇਤਨ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਨਹੀਂ।

ਅਜਿਹੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ. ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਟਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤੱਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸੁਚੇਤ ਕਬਜ਼ਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।”

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ-ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਵਸਤੂ, ਪਾਰਸਲ ਜਾਂ ਬੈਗ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 50 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਯਾਤਰੀ ਦੇ

(14) 1994 (5) S.C.C.

ਸਮਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹਾ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

(21) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਮਿਸ਼ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫ਼ਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।

ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ:

(22) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ 1992 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਟੀਐਮਜ਼ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੀਡਬਲਯੂ 1, ਡੀਡਬਲਯੂ 2 ਅਤੇ ਡੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੇ ਅੰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਤੱਥ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ।

(23) ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਭਾਵ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਕ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(24) ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਮਾਰਕ DI ਤੋਂ D4 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਡੀਆਈਜੀ ਪੁਲਿਸ, ਬਾਰਡਰ ਰੋਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅਜਨਾਲਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। DW 1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ D. 1 ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਾਕ ਰਸੀਦ ਹੈ। 15 ਮਿਤੀ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992। ਇਹ ਰਸੀਦ ਇੱਕ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 15. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 2 ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕਲਰਕ ਡੀਸੀ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪਿਆਰੀ ਤੋਂ ਤਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।, 1992. ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦਫਤਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਡੀਡਬਲਯੂ 3 ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। 21 ਅਪ੍ਰੈਲ 1992 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

(25) ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ

Mohan Singh v. State of Punjab 327

(Swatanter Kumar, J.) (F.B.)

ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਠੇਸ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੋਝ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲਿੰਕਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਰਸੀਦਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ? ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ DW 3 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ੀਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਆਰੀ, 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ। ਇਕ ਹੋਰ ਢੁਕਵਾਂ ਤੱਥ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 313 ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ। ਪੀ.ਸੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤਾਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੀਮਤੀ. ਪਿਆਰੀ ਨੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਕਥਿਤ ਰਿਕਵਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(26) 3 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੂਸਰੀ ਥੀਓਬਰੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਕਥਿਤ ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਫਐਸਐਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਐਸ.ਆਈ.ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1 ਐਸ 92 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਰਦਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ 10 ਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਫੀਮ ਦਾ ਵਜ਼ਨ 13 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਿਕਵਰੀ ਮੀਮੋ ਐਕਸ. ਪੀ.ਏ., ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ 'DS' ਨਾਲ ਸੀਲ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ 'NS' ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ MHC ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ PW 3 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਕਾ. PE ਅਤੇ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.4 ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਜੀ. ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1992 ਨੂੰ, ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਰਟੀਕਲ 1 ਸੈਪਲ ਪਾਰਸਲ ਡੀਐਸ-ਐਨਐਸ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ, 10 ਗ੍ਰਾਮ ਵਜ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 22 ਜੂਨ 1992 ਨੂੰ ਸੀਲ ਡੀ.ਐਸ.-ਐਨ.ਐਸ. ਨਾਲ ਬੰਦ ਅਫੀਮ ਦਾ ਉਕਤ ਨਮੂਨਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਰਾਹੀਂ ਐਫਐਸਐਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਐਫਐਸਐਲ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਸੀਦ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਨੱਥੀ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸੀਲਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। PW 4 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ PW 3 ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਡੀ.ਬੀ. ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ A ਤੋਂ A ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਕੋਲ ਨਮੂਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਨਮੂਨਾ 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵਾਂ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ. ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਟ ਕਰਕੇ ਡੀ.ਬੀ.

(27) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(28) ਸਾਬਕਾ PH FSL ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਬਕਾ. PF ਫਾਰਮ 29 ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨਾ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ. PF ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 22

Mohan Singh v. State of Punjab 329
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

ਜੂਨ, 1992 ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, — 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 117/92 ਦੁਆਰਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੁਝ ਓਵਰ-ਰਾਈਟਿੰਗ ਹੈ। ਅਤੇ ਨੰਬਰ 4 ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰਬਰ '6' ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ 26 ਜੂਨ, 1992 ਅਤੇ 24 ਜੂਨ, 1992। PH ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੇਡਫਾਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 24 ਜੂਨ, 1992 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਕਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। PF ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ (ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇਖਿਆ ਹੈ)।

(29) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਸਾਬਕਾ. ਡੀਏ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ. ਡੀ.ਬੀ., ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। PC ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਇਹ ਨਮੂਨਾ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ F.S.L ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਲਈ PW 4 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। ਉਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੇ 24 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਗਵਾਹ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਸਕਰਣ ਸਾਬਕਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। PH ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ. ਪੀ.ਐੱਫ.

(30) ਇਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਜਾਂਚ 'ਤੇ, ਐਫਐਸਐਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਮੂਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਐਕਸ. ਪੀ.ਐੱਫ., ਫਿਰ 24 ਜਾਂ 26 ਜੂਨ, 1992 ਤੱਕ ਨਮੂਨਾ ਕਿੱਥੇ ਸੀ, ਜੋ ਵੀ ਐਫ.ਐੱਸ.ਐੱਲ. ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੋਵੇ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸੇ 'ਤੇ ਸੀਲਬੰਦ ਨਮੂਨਾ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਮਲਖਾਨੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵ 22 ਜੂਨ, 1992। ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੀਲਬੰਦ ਨਮੂਨਾ 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਮਲਖਾਨੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਡਿਲਿਵਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। FSL ਨੂੰ ਪੀ.ਐੱਫ

(31) ਇਹ ਉਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਇਸ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਸਖਤ ਦੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਵਾਜ਼ਬ ਸ਼ੱਕ. ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸਹੀ ਕੇਸ ਜਾਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੀਸੀ ਉਸ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਮੂਨਾ 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1992 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਜਿਰਹਾ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ PW 3 ਅਤੇ PW 4 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, — ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ। ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਡੀ.ਏ ਅਤੇ ਡੀ.ਬੀ., ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜ਼ਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਫਾਇਦਾ, ਕੀ ਨਮੂਨਾ 24 ਜਾਂ 26 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ

ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਮੂਨਾ ਕਿੱਥੋਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(32) ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਖੇਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (15) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, (15) ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਖੋਜ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਖਾਸ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਮੂਨੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਪੋਲੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼:

(33) (ਸੁਪਰ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਵਿਥਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਦੇ ਐਸ.ਆਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅਫੀਮ ਵਾਲਾ ਬਾਰਦਾਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ. 26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1992 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੀ.ਏ

(15) 2002 (4) SCC 380

ਤੱਥ PW 1 ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ PW 2 ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 2, ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਠੋਸ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(34) (ਸੁਪਰ) ਵਿੱਚ ਸੀਵਿਥਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਤੱਥ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ.ਏ., ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਰਦਾਨਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(35) ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠਾ

Mohan Singh v. State of Punjab 331
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(36) ਸਿੱਖਿਅਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਫੀਮ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਇਸ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1, ਐਸ.ਆਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੈਗ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ।

ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(37) ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਵਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਰਿਕਵਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:-

“(1) ਜੇ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਮ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗ ਜਾਂ ਮਨੋਰੋਗ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। NDPS ਐਕਟ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।”

(38) (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਲਾਰਡਜ਼ਿਪਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਹਾਤੇ ਆਦਿ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਦੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਐਨਡੀਪੀਐਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਸ਼ਾ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(39) ਉੱਪਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਭਾਵੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਅਕਾਦਮਿਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਏ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(40) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਪਦਾਰਥਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਪਰ, ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ, ਪੁਲਿਸ ਮਲਕਾਣਾ ਤੋਂ ਐਫ.ਐਸ.ਐਲ. ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਨਮੂਨਾ 22 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਮਲਖਾਨਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ 24 ਜੂਨ, 1992 ਜਾਂ 26 ਜੂਨ, 1992 ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਜੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

(41) ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ, - ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 11 ਜੁਲਾਈ, 1995 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

Mohan Singh v. State of Punjab 333
(Swatanter Kumar, J.) (F.B.) •

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ